

Sadržaj

Predgovor	3
8. OD PRVOGA SVJETSKOG RATA DO RASPADA BIPOLARNOGA SVIJETA . . .	7
8.1. Značajke Prvoga svjetskog rata; mirovni sporazumi u okolici Pariza	7
1. Pojmovi Prvoga svjetskog rata	8
2. Proglas Franje Josipa	8
3. Pariška mirovna konferencija: Wilson i Clemenceau	9
4. Topografija Prvoga svjetskog rata (I.)	9
5. Topografija Prvoga svjetskog rata (II.)	9
6. Preokret u tijeku Prvoga svjetskog rata	10
7. Mišljenje o vojnim zapovjednicima rata	10
8. Pojmovi i ključne riječi	11
9. Definicija pojmova	11
10. Nastanak Čehoslovačke	11
11. Ratna odgovornost	11
12. Značajke Prvoga svjetskog rata	12
8.2. Nove gospodarske i društvene pojave u razvijenom svijetu	13
13. Sluge	13
14. Proširenje glasačkoga prava u Europi	14
15. Promjena položaja žena (I.)	15
16. Promjena položaja žena (II.)	17
17. Gospodarske veze velesila	18
18. Gandhi o zapadnoj civilizaciji	19
19. Gospodarsko stanje 1920-ih godina	19
20. Gospodarsko stanje velesila nakon Prvoga svjetskog rata	20
21. Način života 1920-ih godina	20
8.3 Autokratske diktature u Srednjoj Europi i talijanski fašizam	22
22. Državni poredak	22
23. Fašizam	23
24. Mussolinijevi govori (I.)	23
25. Mussolinijevi govori (II.)	24
26. Mussolinijevi govori (III.)	24
27. Talijanska vanjska politika	25
28. Politička ustrojstva u Europi	25
8.4. Sjedinjene Države i gospodarska kriza između 1929. i 1933.	26
29. Propast newyorške burze 1929.	26
30. Rooseveltove gospodarske uredbe (I.)	26
31. Burza	27
32. Rooseveltove gospodarske uredbe (II.)	27
33. Rooseveltova gospodarska politika	28
34. Gospodarske tendencije 1920-ih i 1930-ih godina	28
35. Njemačko gospodarstvo	31
36. Moguće mjere za izlazak iz krize	31
8.5. Dolazak nationalsocijalizma na vlast i njegov mehanizam djelovanja	32
37. Izvori antisemitizma	32
38. Jačanje NSDAP-a	33
39. Nacistička demagogija	34
40. Nacistički poredak	34

41. Izborni rezultati u Njemačkoj	35
42. Širenje nasilja u Njemačkoj	37
43. Suprotstavljanje Hitleru (I.)	38
44. „Krajnje rješenje”, „holokaust”, „shoa”	39
45. Suprotstavljanje Hitleru (II.)	40
46. Izgradnja nacističke vlasti	40
8.6. Boljševička ideologija i Staljinova diktatura 1920-ih i 1930-ih godina	41
47. Događaji 1917. godine (I.)	41
48. Vode boljševičkog pokreta	41
49. Kult ličnosti (I.)	42
50. Kult ličnosti (II.)	43
51. Preustrojstvo sovjetskoga društva (I.)	43
52. Događaji 1917. godine (II.)	44
53. Staljinova gospodarska politika	45
54. Preustrojstvo sovjetskoga društva (II.)	46
8.7. Događaji koji su prethodili Drugomu svjetskom ratu i njegovi znatniji preokreti	46
55. Kronološki redoslijed i mjesta događaja	46
56. Napredovanje Njemačke	47
57. Europski događaji	48
58. Vojne operacije u Europi	48
59. Njemački napad na Sovjetski Savez	49
60. Uzroci pobjede saveznika	50
61. Nacistička Njemačka i međunarodni ugovori	51
62. Nacistička jezična uporaba	51
63. Glavni događaji Drugoga svjetskog rata	52
64. Hirošima	53
65. Chamberlainova politika pomirbe	54
8.8. Hladni rat i značajke bipolarnoga svijeta	54
66. Međunarodni oružani sukobi poslije Drugoga svjetskog rata	54
67. Međunarodni odnosi poslije Drugoga svjetskog rata	55
68. Ustrojstvo i uloga OUN-a	56
69. Hladni rat	57
70. Struktura međunarodnih organizacija	57
71. Njemačko „gospodarsko čudo”	59
72. Natjecanje velesila za vrijeme hladnoga rata	60
73. Raspad kolonijalnog sustava	61
8.9. Propadanje socijalističkih sustava	61
74. Formiranje sovjetskoga bloka	63
75. Scenarij boljševizacije	63
76. Obećanja komunizma i stvarnost	64
77. Poistovjećivanje (identifikacija) pojmova (I.)	66
78. Podijeljeni Berlin	66
79. Raspad sovjetskog sustava	67
80. Podijeljena Europa	68
81. Poistovjećivanje (identifikacija) pojmova (II.)	70
82. Pad Sovjetskog Saveza	71
83. Komunizam, boljševizam, socijalizam	72
84. Atomska doba, odnosno problematika uzajamne ugroženosti	73
85. Socijalizam – kapitalizam	75
86. Njemačko pitanje	76

9. MAĐARSKA OD PRVOGA SVJETSKOG RATA DO POTPUNE PROPASTI TIJEKOM DRUGOGA SVJETSKOG RATA	78
9.1. Raspad Austro-Ugarske Monarhije i njegove posljedice	78
87. Granice i narodnosti	79
88. Čehoslovačka propaganda	80
89. Promet i promjene granica	80
90. Gospodarske posljedice	83
91. Vojno stanje	83
92. Etnički i gospodarski utjecaji	84
93. Izbjeglice	86
94. „Svima”	87
95. Pacifizam	88
96. Zaštita manjina	89
97. Agrarno pitanje	90
98. Političko stanje u Karpatskom bazenu	91
9.2. Obilježje i značajke Horthyjeva poretka	94
99. Bethlen-Peyerova nagodba	94
100. Politička stabilizacija tijekom 1920-ih godina	95
101. Povijest plakata iz 1920-ih godina	96
102. Gospodarska konsolidacija (I.)	97
103. Gospodarska konsolidacija (II.)	98
104. Bethlenova vanjska politika	98
105. Telekijeva vanjskopolitička koncepcija	99
106. „Crveni zemljovid” Pála Telekija	100
107. Samoubojstvo Pála Telekija (I.)	102
108. Gospodarska kriza u Mađarskoj	103
109. „Agrarne škare”	105
110. Samoubojstvo Pála Telekija (II.)	105
111. Nacionalni radni plan	106
9.3. Prosvjetne prilike i način života	107
112. Stambene prilike radnika	107
113. Stanovništvo države između dva svjetska rata	108
114. Gradanska srednja klasa	109
115. Društvene promjene između dva svjetska rata	110
116. Mobilnost mađarskoga društva između dva svjetska rata	111
117. Gradsko društvo	112
118. Neonacionalizam (I.)	113
119. Neonacionalizam (II.)	113
120. Klebelsbergova politika školstva	114
121. Mađarski znanstveni život	115
122. Neonacionalizam (III.)	116
123. Klebelsbergova kulturna politika	117
9.4. Prostor kretanja i alternative mađarske vanjske politike	118
124. Članak Lorda Rothermera	118
125. Pitanje teritorijalne revizije	119
126. Talijansko-mađarski ugovor o prijateljstvu	120
127. Rimski zapisnici	120
128. Gömböseva vanjska politika	121
129. Mađarska i njezini susjedi	121
130. Horthyjevo nasljedstvo	122
131. Njemačka nastojanja u Dunavskom bazenu	123
132. Prva bečka odluka	124
133. Teritorijalna revizija	125

134. Teritorijalna revizija u okviru međunarodnih odnosa	126
135. Teritorijalna revizija u tumačenju suvremenika	128
9.5. Sudjelovanje Mađarske u Drugome svjetskom ratu	129
136. Ratni izgledi	129
137. Prikličenje Mađarske Trojnom paktu	130
138. Memoari Henrika Wertha.	131
139. Katastrofa kod Dona	132
140. Katastrofa kod Dona i mađarsko vojno zapovjedništvo	133
141. Sovjetsko stajalište o mađarsko-engleskim pregovorima	134
142. Masakr u Novom Sadu	134
143. Njemačko-mađarski odnos	136
144. Božićno izdanje Népszave.	137
145. Nacrt separatnog mira.	137
146. Politika Kállayjeve vlade	138
147. Proglas Miklósa Horthyja.	139
9.6. Njemačka okupacija i holokaust	140
148. Pogrom u Munkácsu	140
149. Kardinalovo pastoralno pismo (I.)	141
150. Njemačka okupacija i mađarska vojska	142
151. István Bethlen o vladavini njilaša	142
152. Gubitci mađarskih Židova	143
153. Položaj i spašavanje Židova	144
154. Židovi i prosvjeta	144
155. Numerus clausus.	145
156. Prvi i Drugi židovski zakon	145
157. Treći židovski zakon.	147
158. Asimilacija Židova	147
159. Kardinalovo pastoralno pismo (II.)	148
10. MAĐARSKA OD 1945. DO PROMJENE DRUŠTVENOG PORETKA	149
10.1. Sovjetsko oslobođenje i okupacija	149
160. Ratni gubitci	149
161. Ljudske žrtve rata	150
162. Sporazum o primirju (I.)	151
163. Pastoralno pismo Józsefa Mindszentyja	152
164. Izborni rezultati 1945.	153
165. Agrarna reforma 1945. (I.)	153
166. Oslobođenje ili okupacija?	154
167. Sporazum o primirju (II.)	155
168. Karikatura o prethodnim događajima mirovnoga sporazuma	156
169. Političke karijere	157
170. Parnica protiv Mađarske zajednice	157
171. Izborni rezultati	158
172. Teritorijalno širenje Sovjetskog Saveza i mađarske granice	159
173. Agrarna reforma 1945. (II.)	160
10.2. Sudbina Mađara u susjednim državama	162
174. Pariški mirovni pregovori i Mađari u susjednim državama	162
175. Mađari u susjednim državama	163
176. Košički vladin program.	165
177. Mađarska autonomna pokrajina	165
178. Mađari u susjednim državama	167
179. Manjinska sudbina.	167

10.3. Izgradnja i funkcioniranje komunističke diktature	168
180. Služba državne sigurnosti	168
181. Kolhozacija	169
182. Nacionalizacija i gospodarski život	171
183. Program boljševizacije (I.)	172
184. Socijalistička propaganda	173
185. Rákosijev kult ličnosti	174
186. Pedesete godine	175
187. Deportacije	175
188. Prisilni rad u Recsku	176
189. Parnica protiv Lászlóa Rajka	178
190. Kulaci	179
191. Program boljševizacije (II.)	180
192. Komunistička propaganda, odnosno manipulacija uhvaćena na djelu	182
193. Šport i politika	182
10.4. Revolucija i oslobodilački rat 1956.	184
194. 23. listopada 1956.	184
195. Zahtjevi iz 1956. godine	186
196. Sudionici revolucije i oslobodilačke borbe	187
197. Vladino priopćenje 28. listopada 1956.	188
198. Zahtjevi i vladino priopćenje 28. listopada 1956.	189
199. János Kádár 1956.	191
200. Odmazde	192
201. Zahtjevi revolucije	193
202. Pobunjeničke skupine 1956.	194
203. Mindszentyjev govor	196
204. Mađarska neovisnost nakon 1956.	197
205. Radnici i 1956.	198
206. 1956. i ÁVH	200
207. Izgled 1956.	201
10.5. Obilježja i značajke Kádárova poretka	204
208. Gubitci 1956.	204
209. Karikatura nakon revolucije	205
210. Služba unutarnje sigurnosti	205
211. Šezdesete godine	207
212. Mađarska poljoprivreda	208
213. Prosvjeta i kultura	209
214. Kádárov slom	210
215. Sovjetska intervencija 1956.	212
216. János Kádár i parnica protiv Imrea Nagya	213
217. Gulaški komunizam	215
218. Protudržavna djelatnost	216
219. Suvremeni način života	218
220. „Najveselija baraka” logora	220
221. János Kádár i njegov poredak	221
10.6. Promjena društvenog poretka	223
222. Događaji koji su prethodili promjeni društvenog poretka	223
223. Međunarodne okolnosti promjene društvenog poretka	224
224. Program demokratskih promjena	225
225. 15. ožujka 1989.	226
226. Promjena grbova	228
227. Zakoni prijelaznog razdoblja (ključni zakoni)	228
228. Dva ustava	229

229. Zamka zaduženosti	231
230. Program promjene društvenog poretka	232
231. Sprovod Imrea Nagya i odjel III/III	233
232. Izborni plakati iz 1990.	235
233. Nacionalni okrugli stol	235
234. Privatizacija	236
235. Četiri izbora u Mađarskoj	237
11. SUVREMENO DOBA	238
11.1. Značajke i perspektive srednjoeuropske regije, problemi postsovjetskih sustava	238
236. Preustrojstvo Srednje Europe	238
237. Privatizacija u Srednjoj Europi	240
238. Suradnja srednjoeuropskih država	241
239. Gospodarsko stanje socijalističkih država	241
240. Etnički odnosi u Jugoslaviji	242
241. Raspad Jugoslavije	244
11.2. Povijest europske integracije	245
242. Ustanove Europske unije	245
243. Europska unija (I.)	246
244. Europska unija (II.)	246
245. Karikatura o Europi (I.)	247
246. Europske ustanove	247
247. Donošenje zakona u Europskoj uniji	248
248. Najvažniji događaji europske integracije	248
11.3. „Treći svijet”	250
249. Dekolonizacija (I.)	250
250. Dekolonizacija (II.)	251
251. Tijek osamostaljenja Afrike	251
252. Gospodarski problemi oslobođenih kolonija	252
253. Velesile i države u razvoju	253
254. Dekolonizacija (III.)	254
255. Program osamostaljenja kolonija	255
256. Eksplozija stanovništva	256
257. Sukob Sjevera i Juga	257
258. Problem urbanizacije	259
11.4. Potrošačko društvo, ekološki problemi, održivi razvoj	260
259. Onečišćenje okoliša	260
260. Karikatura o Europi (II.)	261
261. Europski parlament i zaštita okoliša	261
262. Tehnički grijesi – tehnička rješenja? (I.)	262
263. Tehnički grijesi – tehnička rješenja? (II.)	263
264. Pomoć za razvoj	263
265. Greenpeace i WWF	264
11.5. Izazovi i proturječnosti globalnoga svijeta	265
266. Prednosti i nepovoljnosti medija	265
267. Utjecaj medija	265
268. Filmski žanrovi i njihove značajke	266
269. Medijska reprezentacija stvarnosti (I.)	267
270. Medijska reprezentacija stvarnosti (II.)	267
271. Reklame i mladi (I.)	268
272. Reklame i mladi (II.)	269

12. SUVREMENO MAĐARSKO DRUŠTVO I NAČIN ŽIVOTA	270
12.1. Temeljne građanske spoznaje	270
273. Ljudska i građanska prava za vrijeme francuske revolucije i danas	270
274. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima	271
275. Mađarsko državljanstvo	272
276. Prava i obveze državljana	273
277. Pravna država	274
278. Usuglašavanje interesa	275
279. Državna skrb	276
280. Socijalna politika	276
281. Prosvjeta i jednakost u izgledima	277
12.2. Etničke i nacionalne manjine u mađarskom društvu	279
282. Nacionalna prava u današnjoj Mađarskoj	279
283. Nacionalni omjeri	280
284. Manjinska nastava	280
285. Mađarsko-čehoslovački sporazum o izmjeni stanovništva (I.)	282
286. Mađarsko-čehoslovački sporazum o izmjeni stanovništva (II.)	283
12.3. Romi u Mađarskoj	284
287. Položaj Cigana između dva svjetska rata	284
288. Holokaust Cigana	285
289. Definicija pojma ciganstva	285
290. Obrazovno stanje Cigana	286
291. Broj Cigana	287
292. Položaj Cigana na tržištu radne snage	288
12.4. Funkcioniranje parlamentarne demokracije i samoupravni sustav	290
293. Izborni sustav	290
294. Biračko pravo	291
295. Samouprave	292
296. Funkcioniranje samoupravnog sustava	293
297. Ustavni sud	294
298. Vlada Republike Mađarske	295
299. Predsjednik republike	296
300. Referendum	297
12.5. Društvene, gospodarske i demografske promjene	298
301. Dobne piramide mađarskoga stanovništva	298
302. Promjena broja stanovnika	299
303. Čimbenici promjene broja stanovnika	300
304. Pitanje nataliteta	302
305. Povezanost nataliteta i životnoga standarda	302
306. Uzroci smanjenja broja stanovnika	303
307. Promjene strukture mađarskoga gospodarstva (I.)	305
308. Mađarska vanjska trgovina (I.)	306
309. Mađarska vanjska trgovina (II.)	307
310. Turizam	308
311. Mađarska vanjska trgovina (III.)	309
312. Promjene strukture mađarskoga gospodarstva (II.)	311
DODATAK	312
Tražilica po kompetencijama	312
Tražilica po disciplinarnome skupu	313